

Մանգումի Էֆեսոս

Մ Ի Ի Ն Ա Տ Ի Ի

ՈՒՄՈՒՐԸ ԲՕԼԻԹԻԳԸՅՅԷ ՎԷ ՄԻՎԱՏՏԸ ՍԱՅԻՐԷ

ԳԻՐԻՆՃԻ ՄԵՆԷ

1866 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 3 ԲԱՁԱՐ ԻՐԹԷՍԻ

ՆՈՒՄԵՐՈ 218

Մանգումիի Էֆեսոսը հաջորդապես 6 եանի սենեակ 300
փուլի վերելից, սենեակի գլխավոր, բոթոս փարսաք տախի
կինոս օլարագ, 200 դշ" օլուպ, ալթը ալըղը 100 դշ" օլա-
րագ, վե նիւսիւտի տախի 30 ար փարսաք սաթըլաճագ արը:

Իլանսթըն պէհէր սաթըլը ինն, պի-
րինճի տէֆաւա 3, Էքինճի տէֆաւա 2,
վե իւլինճիւ վե սաթի տէֆաւարաւ 1
էր զօրուշ ալընաճագ արը:

Մէքթուպ վե սաթիւրէ, Պէյ-օղլունա աօղթու-էօ
467 նիւսթըլա խանէտէ ԼԵՎԱՆԹ ԷԼԻՍԱՏ Թաթի-
նէսինտէ, Լարապէտ 8. Փանսեանէ կեօնտէրիւճէք արը:

ՀԱՎԱՏՈՒՄԸ ԽՈՐԻՃԻՑԵՆ

Ինկիլթերրա Գաթօլթերրի իրա-
զօպօսու հաղթթերրի ըիւտսթիւտէ օլ-
տուղու հարտէ, Լօնտրաւա պիր միթինկ
թէճէմիւ իթմիշ, Բարա հապսթերրի
հազգընտա զայրթէթէշտնէ դարտրար
վերիլիշ, վե ազճէճէ մուսվէնթ օլուն-
մագ իւզրէ տախի պիր ինտնէ տէֆթերրի
քիւշաւ օլունմուշ տուր:

— Ամերիկա ճիւճհուրիլթերրի թա-
րաֆընտան Յրանաւ սէֆիրի թայիին օ-
լունան ժէնէրալ Տիգա Սուտամթընա
վասըլ օլունշ տուր:

— Ալթըրիւս իլէ Բուսիւս պէնիւտէ
պիւրուտէթ վագը օլունղու, վե պիր
խուսուսթ վե Դուհարէպէյէ նէթիճէ
վիւթէյի թէվաթուր պուլմուշ իտէտէ,
պու տէֆաքի կէլէն Էվրօպա զապթա-
լարընտան աւըլ օլմաթըլը տնլաշըլմըլտըր:

— Մաճարիսթան նիզամնամէսինին
(Սահմանադրութիւն) եէնիտէն իողա
զըլմնաճաղը հապստիսթաւտան տըր:

— Կիւլէն քէնճէմպիհ կիւնիւ Կօնօ-
վերի նամ Յրանսը վաթօրու Բիւրէտան
հարէթթի իթմէք իւզրէ իթէն, Ասիւ-
րան նամ ինկիլթ գօրվէթի, Կիրիտին
ֆագըր ֆամիլեալարընտան 430 գարը վե
չօճուգ պուլունտուղու հալտէ մէգքիւր
խկէլէյէ վասըլ օլմուշ, վե տէրունիւտէ
մէգքիւր սէֆիլթէրտէն պուլունտուղու
թաղաթիւտէ պաշգա վաթօրար տախի
պէքլէնիլմէքտէ պուլունմուշ տուր:

Ամերիկա տօնանմաւը մօրալը Մ.
Կօլտապօրու տախի քէնտի հիւքիւմէ-
թինէ եազարագ, թահթը իտարէսինտէ
պուլունան թէքնէլթտէն պիրիսինի այնի
իւրմէթէ թախսի իլէմիշ տիր. Ամերի-
կա տօնանմաւը Մարտիլեաւա պուլուն-

նան թիգօնտէրօկա նամ գօրվէթ միւս-
թէմա օլունղու հալտէ, զուհուր ի-
տէճէք էմրէ միւնթաղըր օլարագ ճիւպ-
լալթար լիմանընտա պուլունմագտա իլմիշ:

Ամերիկա խարիճիլէ նազըրը Մ. Սիւ-
արտ ճէնապէրի, Կիրիտտէ պուլունան
Ամերիկա գօնաօլտու Մ. Սիւրմէն թա-
րաֆընտան ալմըլ օլունղու պիր գըթա
թահրիւրաթը Ամերիկա զապթալարըն-
տա տէրճ իթմիշ տիր. Հոկտեմբեր 18
թարիլիլ օլան մէգքիւր թահրիւրաթտա
Մ. Սիւրմէն, Կիրիտտէ հարապ էիւ. Կիւն-
տէն վուգուա կէլէն թէլէֆաթըր րէք
թէլէսիլի սուրէթտէ նագշ ու պէտան
իտէրէք, սէֆիլ ֆամիլեալար հազգըն-
տա քէնտի հիւքիւմէթինին լութֆ ու
մուսվէնթինի տալթէ իլէմիշ տիր. Գու
թահրիւրաթ իւզլէրիլէ Ամերիկա Է-
հալիսինին իիգդաթըր գալպիլէսինին Թահ-
րիք օլունաճաղը մէմուլի գալլտէն տիր:

ԹԻՐԻԳՐԻՍԱ ԲԱՄՈՒԳ ՄԱՀՍՈՒԼՈՒ

« Գուրսաւա վե Սէլանիքտէ պուլուն-
նան ինկիլթերրա գօնաօլտարըր թա-
րաֆընտան, մահալի մէգպուրէյէ բամուգ
մահալու հազգընտա ինկիլթերրա նէ-
պալթիլ խարիճիլէսինին թագաթի գըլը-
նան լայիհա, ինկիլթ հիւքիւմէթի թա-
րաֆընտան թապ ու նէշը իթտիրիլիշ
տիր:

Գուրսա գօնաօլտու Մ. Սանտիսուն
թա-րաֆընտան եազըլանըն սուրէթի:

« Գապը-տիլ թարաֆընտան իրսալ
պուլունան Ամերիկա թօհուլմարընըն Է-
քիլմէթի զըմնընտա, հիւքիւմէթի մա-
հէլիլէյէր ճանիպիտէն Էհիլ զէրրա թէշ-
վիգ զըլմըլ իտէտէ, պաշլըճա թօհուլմ-
լարըն ֆէնա ճիւտտէն պուլունմուշ հա-
սէպիլլէ քէյիլլէր իւք թէճիւպէլթին-
տէ միւսէտէր օլունղու մուղալարըր մահ-
սուլու ալմաթաղարընտան ալթտէվէյէ

իգհարը թէնէֆֆիւր ի ազիւ իլէմիշէր
տիր. Մէգքիւր թօհուլմտան Էքիլէն մա-
հէլէրտէ, իքիլլէ հաֆթա իլինտէ ֆի-
լիլէնմէտիլի կէօրիւ լուիքտէ, վագթին-
տէն Էվլէլ թօրրաղըր սիւրմիւ շէր տիր.
վե վագթինտէն Էվլէլ օլմաթընա իսպալթ-
տա շու տուր քի, պաշգա մահէլթտէ,
Էքիլիլիլտէն օթուգ գըրգ կիւն սօնրա
ֆիլիլէնտիլի կէօրիւլմիւշ տիր. Զան-
նէն 21 պին տէօնիւմ գաւտար եէրէ բամուգ
թօհուլմա Էքիլմիշ տիր. Ծու սօնրաքի
մէվըլթտէն պազըլարընտա Գուրսա եա-
զընլարընտա պալը ֆիտանլարըն շիշէք
ալարըլարընը վէնիլմ մէլտանէ կէլմիշ գօ-
ղա պաղալարըլարընը, վե ալիլթէրէրինին
տախի, Էկէր եէթիլէճէք օլալար չօգ-
րամուգ վիլթէքլէրինին մէմուլտէն պու-
լունտուղունու կէօրիւլմիւշ տիր. Մէգ-
քիւր ֆիտանլարըն եէթիլմէթի իլին պիր
գաշ հաֆթա տահա սըճագ վե գուրագ
հալա Էլլէմիլթէթտէն իտի. վէլ հասըլ
հէր շէյ քիւմիլլէն իգլիմին տէրէճէսինէ
թապի պուլունմագտա տըր:

Մէվսիլին պիտալթիլտէն պէրու տէ-
վամ իթմէքտէ օլան գուրագըլըն չօգ-
լուղունտան նաշի ալարըլմըլ մալիւմաթ-
լարա նէպալէն, Գալը-քէսիլտէ բամուգ
մահալու պէրէքթիլի սուրէթտէ տէյիլ
տիր. Հէր նէ գաւտար Ամերիկա բամուղու
Էքիլիլ բամուղունտան գիւտտէ հէմ թէ
պէտալիլթըր հալաւա տաւանըլ, վե
հէմտէ տահա ալեա վե տահա պէրէքթի-
լի սուրէթտէ մահալլ վիլմէքտէ իտէտէ,
պու ճիւմէ իլէ տախի, մահէլիլ մէգ-
պուրտէ, մէգքիւր Ամերիկա թօհուլմա
հազգընտա հէր քէսին սուլի թէվէճիւ-
հիւ միւշահտէ օլունմագտա տըր:

Սէլանիք գօնաօլտու Մ. Վիլքէնուն
թա-րաֆընտան եազըլանըն սուրէթի.
Բամուգ մահալու Սէլանիք տանճա-

դրնտա չափուգ մէջտանէ կէլմէքտէ օլուպի վէ եէնի մահաուլ պաշտաւորը բիւշաւտա կէօրիւմէքտէ իսէտէ, Էմիլիէթէ շաեան սուրէթտէ մալիւ մաթ ալմազ կիւճ օլուպի զուէնտան, նէ գատար մահաուլ չըգտըղընը անլամազ տախի միւմքինսիզ օլմուշ տուր:

Պազը դազալարտա ֆարէլէր մահաուլ լաթա պիւլիւք խոտար վերմիլէր տիր. պու ճիւմէ իլէ տախի Էմիլիէթէ ալմէլէ նէզարէն պու սէնէնին մահաուլու, կէչէն սէնէլէրէ նիսպէթլէ չօգ պէրէքէթլէ տիր, շէօյլէքի պազըլարա կէօրէ իւշտէ պիր զիեաուտէ իսէտէ, պազըլար երւզտէ երւզ ֆարգ կէօրմէքտէ տիրլէր: Հէլէ պու սէնէնի ճիւմէքէ քէք իսի հալտէտիր: Սէլանիք սանձաղընտա վէ Լիվաուրտա նակեահ պիր չօգ ֆարէ քէլտա օլմաւընըն սէպէպի հէնուզ լալըղըլա անլաշըլամաւըն տըր: Լիվաուր սանձաղընտա ֆարէլէրին վէրտիրի խոտարաթ, Էհլի գէրանըն խաւապիւնէթինի մուճիպ օլմուշ տուր:

Լէվանի Հէրաւ:

Միւմայիլէյհ, դօնսօլսալար թարաթընտան ինկիլթէրրաեա եաղըլպտա, ինկիլթէրրա հիւքիւմէթլի թարաթընտան տախի մէզքիւր մալիւմաթլարըն նէշլ իտիլմէսի, Էկէր միւթալտա օլուպուր իսէ, զիեաուտէսիլէ տիգգաթա շաեան օլուպուտան պաշգա: հիւմապ ու Էսէֆիլիլի տախի մուճիպ օլտա սէզա տըր: գիրա, Էճնէպիլէր կէլիպ պիլիմ մահաուլու մուզ հազգընտա քէնտի Էհալիլէրինէ Էնվայի մալիւմաթ վերէքէք, Էմրի թիւմարէթլէրինէ պիւլիւք խըթմէթ իտիլթէրի հալտէ, պիլիմ հիւքիւմէթլի մահաուլիլէր թարաթընտան իսէ, գաթան պէօյլէ շէյլէր նազարը իթինաեա ալընմաւորընտան, Էհալիմիզ հէր կիւն զուլմէթլի ճէհալէթտէ գալմադտա, գիրաթա վէ թիւմարէթ միւրտա օլուպան տէրէճէտէ թէգատաթիւմ իսէմէքտէ, վէ պիլթապի մէմալքիմիզ մէմալքի սայիթէ իլէ պիր միւվազէնէ քէլտա իսէմէթիկինտէն, կիւնտէն կիւնէ ֆազըլըլա ալաշմէքտէ տիր:

ՀԱՂԱՏԻՍԸԹԸ ՏՈՍԻԼԻՅՅԷ

Ի Զ Մ Ի Յ

Իղմիտէն նոյեմ. 28 թարիլիլէ ալտըղըմըզ Էմիլիէթէ շաեան պիր մէքթուպտա: Մանգուլմէպիլին 211 ինճի նիւսխէտինտէ Էմիլի վերկիսինտէն տուաեը զուլթէն թարաթըմըզա պիլտիլիլի օլան թէշէքքիլէրտէ պազը միւպալաղա պուլունտուղու իշար օլունմուշ տուր: նաւորլքի պիլզ տախի Էվլէլինտէն օլ պուպտէ քէնտի շէլքէմիլիկ պէեան իլլէմիլիզ տիր:

Կէրչի պիր թազըմ տաւալար մահապէսէ իլլա օլունմուշար տըր: հալ պու

քի, սէպէպիլիլէթի պաեաղըմա քէնտիլէր վերմիլէր տիր: շէյլէքի թահալիլինէ պա ֆերմանը ալի Էմր պուլլուլմուշ օլան պիր վերկիլին զիեաուտէ սուրէթտէ թէվզի օլունմուշ օլուպ, վէ գուտրէթլէրինտէն Էօզարը պուլունտուղունու միւթաւարըլք բաշտ հազրէթլէրինտէ ալաշմէքտէ արգ ու իֆաուտէ իլէ Պապը-Ալիլէ ինհայէ հիւմէթ իլլէմէլէրինի իւճա իլլէտիքտէն պաշգա, պիր թարաթտան տահա հիշ տէյլի իսէ սէնէյի սապըգատա վէրտիլէրի մըզարը վերկիլին թէտիլէսինտէ պուլունտուղուլարը հալտէ, տիրկէր թարաթտան տախի տօղըլտան տօղըլտա Պապը-Ալիլէ միւրաճաւթ իլէ տաւալէթ ու մէրհամէթլի սէնիլիլէյի իսթիտա իտէճէք եէրտէ, ուսուլու նէզաքէթտէ գուսուր իտէրէք, մէզքիւր վերկիլի վերէմէլէքէլէրին իֆաուտէ իլլէմիլէր, վէ իսթիմալ իթտիլէրի դապա պիր թարգ ու սէյլէյիլ Էանլըշ անլաշըլարազ, պաեաղըմա պիր Էսէրի տուէթի իթաւթ միւշահէտէ օլունմաւըլա մահապուսիլէթլէրինտէ Էմր օլունմուշ իսէտէ, սօնրաւտան թազսիրաթ նիլէթլէրինտէ օլմաւըպ, իլլա թապիլլէրինտէ օլմաւը անլաշըլարազի սէպիլլէրի թախիլիլէսինտէ միւսաւտէ օլունմուշ տուր:

Էկէր Էհալի ումուլմէն մէքթէպ վէ մէտրէսէ կէօրմիւշ օլտա, պէօյլէ շէյլէրին նաւորէն կէօրիւլէճէյինտէ շիւքհէ Էօզ իսէտէ, Էհալի օ իգպալ տէրէճէսիլէ վաւը օլունմաւա գատար, հէր հալտէ մէմալիլիլի քիլաւթ թարաթընտան քէտէրանէ մուլմէլէ օլունմաւա, Էօյլէ ուֆազ թէֆէք թազսիրաթլարըն մազըլը պուլլուլմաւըլտա Էմրի պապիլէթ ու մէրհամէթ իգթիլաւընտան տըր:

Պու ճիւմէ իլէ, Էմիլի թահրիլինտէ ֆուգարաեա զատըլըզ իտիլիլի օլմաւընը Հասան թահալին բաշտ հազրէթլէրի տախի, զանն իտէրիլք քի, թաուտիլ իթմիլ օլուպըլընտան, քէնտի վաճիպէլի գիւմէթլի քէտէրանէլէրինտէ թէվֆիգան, ֆուգարանըն սըզաեըլըն Պապը-Ալիլէ ինհա իլլէմիլէր տիր:

Շօսէ Էօլունուլ կէչէճէկի չարչք իլլինտէ, միւհէնտիլէրին խարիթալարը մուճիպիլին ֆիլվազը միւք ոահիպէրիլին քիւլլէ զատըլըզ օլաճաղընտան, Էանի Մաղապալար իլլէ տէնիլէն մահալլին պիւթիւն պիւթիւն երգըլմաւըլ լազըմ կէլէճէկինտէն, միւթէտարըլք բաշտ հազրէթլէրի պիլպաթ մահալլէ մէզպուլապիտէրէք պաշգա պիր խարիլիլ թանգիլիլ թարիլիլ վէ տիւքքէտան վէ մաղապարտան քիմիլիլին պիր մըզարը քէօլիլմէսի, վէ քիմիլիլին տախի պիր իլլէ արշըն իլլէրի շէքիլմէսիլէ մէզքիւր զատըլըլըն տէֆիլիլէ մուլաֆիլազ օլմուշ տուր:

Պէօյլէ հիւքիւմէթ մարիթէթիլլէ իճ

րա օլունմաւ շէյլէրտէ, ֆուգարաեա զատըլըզ օլունմապ տէյլիլ, մէզքիւր լուլլէթիլին պէյն Էլ Էհալի սէյլէնմէսի վէ զազէթալարտա օգուլմաւը տախի ճալիլ տէյլիլ տիր: զիւրա ֆուգարաեա զատըլըզ իթմէք հիշ պիր տէվլէթին շանընտան տէյլիլ տիր: իտուսուսիլլէ պէօյլէ ումուլմէն մէնֆաւթընը մուճիպ օլունմուշ շէյլէրտէ, հիւքիւմէթ կէրչի լապըմ կէլէն մահալլէրի ոահիպէրիլինտէն ալմալը տըր, ֆազաթ պէտէլիլի տախի հէմ զիեաուտէ զիեաուտէ վէ հէմտէ քէչինան վէ պիլա քէնճիտէ Էտա իլլէմէլի տիր, պու ուր ատալէթ ու հազգանիլլէթին իլլէթիլաւը, վէ պուտուր պիր տէվլէթին շան ու շէրէֆի:

Հասան բաշտ հազրէթլէրի պու խուսուլուն Էլլէմիլիլէթինի բանա հիւս ուտէրք իլլէտիլլէրինտէն, մէզքիւր Էօլմազըն հուրա կէլէն պազը միւշքիլաթըն ֆուգարաեա զատըլըզ օլմազըլըն հալ ու թէսվիլէսի իլլին իտասէթէն պիր գօմիլիլիլ թէշքիլ պուլունտուլաւըն տըր:

Մէզքիւր 211 ինճի նիւսխէթիլտէ, Էլլէթէրին 28 նէֆէր քէֆիլլէրիլլէ կէյլէ ճիւլալարընտա կէօրիւլիլ կիւլթէվաթաւըն պիլտիրմիլ իտիլք: պու հալաւաթիլիլ գաթան տալ օլմաւըլտան պաշգա, պու կիւնլէրտէ Էալալա գազաւըն թապի Գօրու Էհալիլինտէն պիր թազըմ քէսանըն Էլլէթէրի 31 կիւնէճաւաւըն հիւքիւմէթ թէսիլմ իտէքէլլինտէ տալիլ սէնէտ վէրտիլլէրի, պէ նիլզօլանըլ Էլլէթէր իլլէ գըլըն պիր եէրէ կիլմէյիլ, իլլա Էա Գօրուտա, Էա Պէնիլտէ վէ Էա խօտ կէլլէյիլ տաղըլընտա պուլունտան մաղապալարտա իմրարը մէվիլմ իլլէտիլլէրի, վէ կէլմէյիլ քիլիսէսի ալթընտա պուլունտան պիր մաղապաւ չօգ վազըթ կիլլէնտիլլէրի, վէ բազաւըն պիրիսինտէն չօգ սիեանէթ ու հիւմայէթ կէօրիլլէրիլլէ սէյլէտիլի տախի պիլտիրմիլ տիր:

Իղմիտէն ալտըլըմըզ մէզքիւր մէքթուպտա, շու աթիլտէքի տիգգաթէ շաեան պիր հալ տախի իշար օլունմուշ տուր: շէյլէքի, Հասան բաշտ հազրէթլէրի նիլզօլանըն պու իլլէտարըլըլէ իլլէլինտէ, օլ կիւնլէրտէ իղմիտէ պուլունտան իսլամ շալմուշ նամ գըրսէլալարընը քէնտի քէֆիլլէրիլլէ մահալլէ, վէ սայիլը գըր սէրաւարըլըն տախի անիտէ նիլզօլանըն թարիլիլ իթտիլիլ մահալլէ գօլուլուր Էսէտէ, մէրգուլման կէլլէլիլլէ Էլլէ իլլէտիլլէրինտէ, օրաւը Պուրաւ սանձաղը տախիլլինտէ օլունտուլունտա միւլալ, Էօլաւա պաշգա պիր հազըլ օնպէպէ մէպիլի մի օլա, մէմալաթա նէզարէն, մահալլիլ մէզպուլալ միւտիր Էլլէնտիլիլ պազը եէլլէլլին թէֆիլիլլէ միւսաւտէ իլլէմէլիլ տիր: վէ քէզալըլ թէվաթիլլէրին իլլէտիլլէլլինտէ կէօրէ, իղմիտէ գըլը

կուժեամբ վարուած են, ըստ որում ինչպէս որ ըսի, պէտք եղած գովեստները չ'առել գատնանքներու կրօնական թէ Ապրոսեան էֆէնտին ժողովրդեան համարուած շահած մարդ չէ: Գլխէս չ'ըսես կ'աղաչեմ, թէ դուն չէ՝ զոք մէկն ըլլալով մէջ տեղէն կը խօսիս: Վասն զի իսկզբանէ անտի կուսակցութեան նախապաշարուած ոգի մը կը ցուցնես, եւ միակնի մէկ կոյր գործիքը կերեւաւ Ասով մի կարծեր թէ անոր առաջին քննարկը դուն ես: աս մեծ փառքին հասած չես տակաւին, անոր առաջին թիկնապահը թէ եւ քու խելքէդ մէկը, բայց ուրիշն է, եւ հիմայ իդմիր չը գտնուիր: . . .

Մետրոպեան դպրոցին վրայ գրածներուդ գալով կիմացնեմ քեզ թէ այս նիւթը Գարիբալիի վտանգաւոր ժայռ մըն է, ուր ամէն անգամ խելքիդ խախտուտ նաւը կրից վտճիռքիկներէ կուգայ կը վաշտուի, ինչպէս որ աս վերջին անգամս ալ խիստ վարմանայի կերպով աս կերպ վառնդի մը հանդիպած էր: Ըստ որում յիշեալ դպրոցին յառաջագործութիւնը ներքողած ժամանակդ՝ ուրիշ փաստ մը յառաջ չես բերեր, բայց եթէ իտալիոյ Պերիօ հիւպատոսին այցելութիւնը, որ անշուշտ քու եւ նմաններուդ աչքը կը շնորհուն է, բայց երբեք դպրոցին բարեկարգ ընթացքին ապացոյց մը չը սեպուիր: . . .

Դարձեալ կուս Պինթիօիօյի առ Պ. Ոսկան վշտացական նամակ մը գրած ըլլալը չիտակը մեծ ապացոյց մ'է Ոսկանին արժանաւոր դպրոցի տեսուչ մ'ըլլալուն, եւ 300 անգղիական իրային օրինաւորութեանը, իսկ խարտեաշ պարոնին դարձեալ միւր ծամելդ եւ կրծելդ, թէ եւ անոր բարեկամ ձեւանաս, քու սեւ հոգիդ կը յայանէ, զոր նախանձը կամ ատեղութիւնը կը կրծէ, եւ զոր կիրքը իսպառ կը կուրցնէ: Ասոր գուն ինչ կըսես Սեւ-Յօնք արքանեակ: . . .

Խօսքերս ամփոփելով, ըստ որում նամակըս կամքիս հակառակ խիստ շատ երկընցաւ, կը խրատեմ զքեզ որ եթէ օրագիրի մը նամակ գրելու հիւանդութենէն չես կրնար ինքզինքդ ազատել, դոնէ աս Մետրոպեան դպրոցին նիւթէն իրեւ յօձէ փախչիս, օրուան թիթեւ խնդիրներու եւ դէպքերու աստ ինքզինքդ, որոնք դժուար անցումներ, իմաստներու կապակցութիւններ, դատողութիւններ, գիտողութիւններ չեն պահանջեր: Կազի խնդիրը, Պարսից հիւպատոսին Պօլիս կանչուիլը, Նազիֆ պէյին հանուիլը, թէ եւ աս ալ դեռ ստուգուած չէ, նա եւերկրաշարժներու յիշատակութիւնը գէշ չէ, ասոնք անմեղ եւ անվտանգ նիւթեր են, մանաւանդ որ աս տեսակ առ օրին դէպքերու կամ լուրերու համար քաղաքիս քնքարսիւն ալ քեզի անվրիպելի առաջնորդ ունիս: . . .

Պարոն խմբագիր. հաճեցէք կ'աղաչեմ հրատարակել սոյն նամակս, որ առաջին եւ վերջինն է, եւ ընդունեցէք հիմակուրէն իմ շնորհակալեացս հաւատարմութիւնը: . . .

Մնամ եւայն: . . .

26 նոյեմ. 1866 իշմիր

... խմբագիր

Ոմանք կըսեն թէ լրագրողները եկեղե

ցականաց պատու ոյն դեմ կը դրեն, կը բամբակեն զանոնք ու կը խծրծեն, եւ ասիկա կերպով մ'իրենց բարեպաշտութեանը կը դպչեն եղբի: . . .

Միակնի հայր իրաւունք ունի ասանկ դատելու, որովհետեւ իրերը միակողմանի կը դիտէ նա: . . .

Բայց ինչ պիտի ըսէ մեզ միակնին, երբ ըսելու ըլլամ իրեն թէ եկեղեցականաց անկողնի վարմունքն ու անիրաւ պահանջումն ալ զմեզ կը դայթակղէ: . . .

Զօր օրինակ եթէ գիտնալու ըլլար թէ ինչ կը նշանակէր եպիսկոպոսական յանձնաժողովին ըրած որոշումները՝ որոնք մեր եկեղեցւոյ դրութեան բոլորովին հակառակ՝ Պապական դրութեան սկզբունքներէն, արդեօք թոյլ պիտի տար թէ այն որոշումները գործադրուէին, եւ կամ պիտի պնդէր ըսելու թէ մեր եկեղեցականներն անբասիր ու իրենց ընթացքն օրինաւոր է եւ վերստին եկեղեցւոյ սահմանադրութեան համեմատ կը վարուին: . . .

Եթէ այս խնդիրն ինձ առաջարկուէր, չիտակը խօսելով խիղճս չ'պիտի հանդարտէր: . . .

Ես կրօնքն ու եկեղեցին միանգամայն կը յարգեմ, բայց չ'եմ ալ ներքի որ կրօնի պաշտօնեաներն ալ անհաւատարիմ ըլլան հասարակաց յարգանքին ու զգացմանը արժանի եղող առարկայի մը: որովհետեւ սուրբ է իրենց կոչումը եւ իրենք ալ պաշտօնեայ են սրբութեան: . . .

Եթէ մեզի մնալու ըլլայ, կ'ըսենք թէ եկեղեցին ոչ այնչափ անհաւատներու երեսէն կը քանդուի, որչափ որ նոյնի պաշտօնեաներուն անկարգութենէն: . . .

Եկեղեցին ընդ երկար դարեր հալածանաց երթակայ եղած էր, բայց ազատ էր նա այս հայաճանաց ատենն անգամ իր պաշտօնեայնեան սրբութեամբն ու հաւատարմութեամբն եւ կուսակալորդունաւորներու ամենէն ահարկուն ու անողորմ անգամ չ'կրցաւ քանդել զայն: . . .

Բայց երբ եկեղեցական օրէնքներն ու սահմանադրութիւնը եկեղեցականներու անկարգութեամբը եղանիլ սկսաւ, ահա եկեղեցին ալ իր նախնական պարզութիւնը կորոյս, եւ ահա հիմա ալ եպիսկոպոսական յանձնաժողովը հակառակ Հայաստանեայց եկեղեցւոյ դրութեանը որոշումներ կը տեղայ ազգին գլխուն եւ եթէ ինեւտոմներորդ դարը ժողովրդական ազատութեան սկզբունքը քիչ շատ նուիրագործած չ'ըլլալով արդի Հայք ալ նախորդ դարերու մէջ ապրած ըլլային եւ կամ ասանկ օրոշումներ նոյն ժամանակները տեղի ունեցած ըլլային իրեւ օրէնք հարկաւ կը վաւերանային: . . .

Ուստի բնական հետեւութեամբ կ'եղրակացնենք թէ եկեղեցականներու ընթացքը դատապարտելի է, որ անմիջական բարեկարգութեան մը կը կարօտի: . . .

1866, նոյեմ. 19

Աշ:

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԹԵՂԵՆԻՐԱՅԻՅԷ

(Առնա Հ-Վ- Բարեգըտան)

Փարիս, 16 դեկտ. սապահն սաաթ 6 սընտա,

Իսնամը ումումիյեէ:

Փարիս 55-10

Լօնտրա 523-4. 527-1.

Իթալեա տէվլէթի գամարալարը քիւշառ օլունմուշ, Վիդթօր Էմմանուէլ հազրէթլէրի նութգու րէսիմլէրինին, Բաբա հազրէթլէրի հազգընտա սուլհա մէյեալ պուլունաուղու անլաշըմըլ տըր: . . .

Մարսիլեա տա վէ Հավրա պուլտայ վէ բամուգ ֆիեաթլարը գազի հալտէ տիրէր: . . .

ԻԼԱՆ

Կէչէն ճիւմա իրթէսինտէն պէրու պիր տէֆթէր քիսէսի դայա օլմուշ տուր, իչնաէ իքի գըթա գօնթրաթ, պիր մէ՝ ճիսիյէ, պիր թէգքէրէ, 5-6 գըթա թաւփի, եվ սէնէսլէրի, վէ պիրտէ իլամ օլմուշ արգուհալ պուլունաուղու հալտէ: . . .

Պուշլարը պուլան Ենի-Ճամիտէ 54 նիւմէրօլու Չիլինկիր տիւքքեանընա թէս իմ իյլէտիկի հալտէ, լաեղլըմա միւ ժաէ ալաճաղընաան պաշգա, պուլունմասըը հալտէ պիր գաշ էօքսիւղլէրէ պիլիւք դատրլըք իսապէթ իտէճէք տիր: . . .

Իսթանպուլաւ Լանկա Ճատտէսինտէ պիր քէօշէ պաշընտա, վաղը տէրուին տէ պիր մախսէն, պիր գուեու վէ իքի սարնըմը օլունղու հալտէ, 170 արշըն միգաարի պիր արտա սաթըն օլուպ, ալմաղա արգու իտէնլէրին Գալաթտա Խօմէր քօգաղը նիւմէրօ 17 տէ, Մինասեանըն Ամէրիգան մաղաղաքընա պուլունմալարը: . . .

ԻԼԱՆ

Ղայէթ հիւնէրի սուրէթտէ վէ Եհլէն ֆիաթլա տեազ օեուեու մէշք իթմէք իսթէյէն ֆաթիլեալարըն նաու թէաթրօու գարշընտա Լիւքսէմպուրկ նամ գաղինտա միւսիւ Ֆրանսոսեա միւրաճաաթ իյլէմլէրի իլան օլունուր: . . .

ՍԱՆԳ ՂԱԶԷԹԱ
ԿԱՐԱԳԵՏ Օ. ՓԱՆՍԵՆ

ԼԵՂԱՆԻ ԶԻՐԱԶԵՆ ԲԱԳՅԱՆԵՐՆԷ
ՊԵՏԼԵՐԵՔ ԶԵՐԵՔ ԶԵՐԵՔ ԶԵՐԵՔ
ՓԵՏԵՐԼԵՔ ԶԵՐԵՔ ԶԵՐԵՔ ԶԵՐԵՔ 167: